



# Salg af liberaliserede håndkøbslægemidler

2006 - 2010

---

## Indhold

<b>INDHOLD</b> .....	<b>1</b>
<b>RESUMÉ</b> .....	<b>2</b>
<b>OM UNDERSØGELSEN</b> .....	<b>3</b>
<b>DET SAMLEDE SALG AF LIBERALISEREDE HÅNDKØBSLÆGEMIDLER (OPGJORT I KR.)</b> .....	<b>4</b>
<b>UDVIKLING I SALG AF LIBERALISEREDE HÅNDKØBSLÆGEMIDLER (OPGJORT I DDD)</b> .....	<b>6</b>
Antirygemidler .....	6
Fordøjelsesmidler .....	6
Glucosamin .....	7
Næsemidler .....	7
Hals- og hostemidler .....	8
Antihistaminer .....	8
Svage smertestillende midler, inkl. gigtmidler med svag styrke .....	9
<b>VAREGRUPPER AF LIBERALISEREDE HÅNDKØBSLÆGEMIDLER</b> .....	<b>11</b>

---

## Resumé

Det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler steg, opgjort i kr., fra 2006 til 2007 med 5,5 pct., men fra 2007 til 2010 kun med 1,5 pct. Salget sker overvejende fra apotekerne, idet dagligvarebutikkernes markedsandel i 2010 kun var på ca. 22 pct.

Antirygemidler er den eneste af de syv varegrupper i rapporten, hvor dagligvarebutikkernes markedsandel, opgjort i definerede døgndoser (DDD), overstiger apotekernes. I 2010 var 53,4 pct. af salget af antirygemidler således fra dagligvarebutikkerne.

Næsemidler er i perioden steget med 12,6 pct., hvilket overvejende er drevet af dagligvarebutikkerne, hvorfor dagligvarebutikkernes markedsandel er steget fra knap 38 pct. i 2006 til ca. 44 pct. i 2010.

Antihistaminer er den varegruppe, der er steget mest med ca. 13,7 pct. fra 2006 til 2010. Stort set al salg af antihistaminer sker fra apotekerne.

For de svage smertestillende midler er det kun ti styks-pakninger, der er godkendt til salg uden for apotekerne, og disse pakninger tegner sig kun for 2,5 pct. af det samlede salg af svage smertestillende midler i 2010.

---

## Om undersøgelsen

Denne rapport viser udviklingen i salget af liberaliserede håndkøbslægemidler i perioden 2006 – 2010 og herunder fordelingen af salget mellem apotekerne og dagligvarebutikkerne.

Siden oktober 2001 har apoteksforbeholdet været ophævet for en række håndkøbslægemidler. Det er Lægemiddelstyrelsen, der afgør, om et håndkøbslægemiddel må sælges uden for apotekerne, og det er Lægemiddelstyrelsen, der godkender salgsstederne. Salgsstedernes vareudvalg varierer, men de skal som minimum have varer inden for grupperne:

- Desinficerende sugetabletter mod ondt i halsen
- Nikotintyggegummi
- Mavesyreneutraliserende tyggetabletter
- Smertestillende tabletter
- Tabletter mod transportsyge
- Slimløsende midler (mod hoste)

I undersøgelsen er kun medtaget de varegrupper, der fylder mest i det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler. Inddelingen i varegrupper er angivet sidst i rapporten.

Hjertemagnyl® og Hjerdyl® overgik i april 2007 fra salg i fri handel til apoteksforbeholdt håndkøb. Den anden vej gik blandt andet visse halsmidler, mavesårsmidler og afføringsmidler til fri handel i april 2007. Ud over disse er der kun sket mindre ændringer.

Data til undersøgelsen er udtrukket fra Lægemiddelstyrelsens Lægemiddelstatistikregister. For de liberaliserede håndkøbslægemidler indeholder Lægemiddelstatistikregisteret oplysninger om salg fra apoteker, apoteksfilialer, apoteksudsalg, fødevarerbutikker, kiosker, specialbutikker, nethandel, grossister med tilladelse til detailhandel og andre detailhandlere. For antirygemidler er der yderligere indberetninger fra enkelte restauranter og cafeer.

I denne rapport vil apoteker, apoteksfilialer og apoteksudsalg blive angivet som apoteker og de øvrige salgssteder som dagligvarebutikker mv. Køberne er enkeltpersoner og institutioner.

## Det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler (opgjort i kr.)

I 2010 var det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler 1.347 mio. kr.<sup>1</sup> Heraf var salget i dagligvarebutikker mv. på 300 mio. kr. Salget af liberaliserede håndkøbslægemidler sker altså langt overvejende fra apotekerne, mens markedsandelen for dagligvarebutikker mv. kun er på ca. 22 pct. (jf. figur 1).

Det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler steg fra 2006 til 2007 med ca. 5,5 pct., men fra 2007 til 2010 er det kun steget med ca. 1,5 pct.

**Table 1.** Det samlede salg af liberaliserede og apoteksforbeholdte håndkøbslægemidler i mio. kr. i perioden 2006 - 2010.

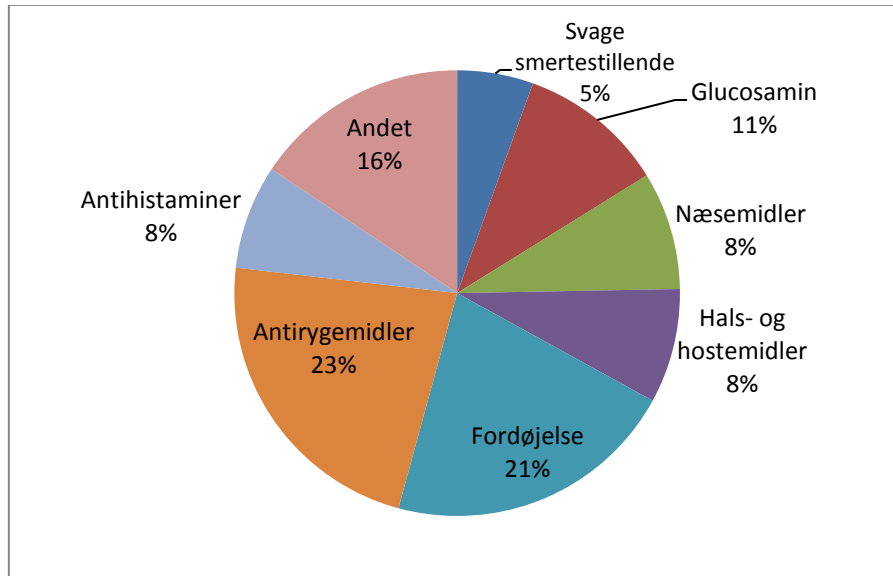
	2006	2007	2008	2009	2010
Apotek	978	1.013	998	1.029	1.047
heraf i håndkøb	613	673	670	683	692
heraf på recept	365	340	327	346	355
Dagligvarebutikker mv.	281	314	328	281	300
<b>Liberaliserede håndkøbslægemidler, i alt</b>	<b>1.258</b>	<b>1.327</b>	<b>1.326</b>	<b>1.310</b>	<b>1.347</b>
<b>Apoteksforbeholdte håndkøbslægemidler, i alt</b>	<b>752</b>	<b>748</b>	<b>723</b>	<b>793</b>	<b>810</b>

**Figure 1.** Dagligvarebutikker mv.s andel af det liberaliserede håndkøbslægemiddelmarked.



Af figur 2 ses det, at antirygemidler tegner sig for den største andel af det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler (ca. 23 pct.), mens svage smertestillende midler tegner sig for den laveste (ca. 5 pct.).

**Figur 2.** Den procentvise fordeling af det samlede salg af liberaliserede håndkøbslægemidler i 2010.



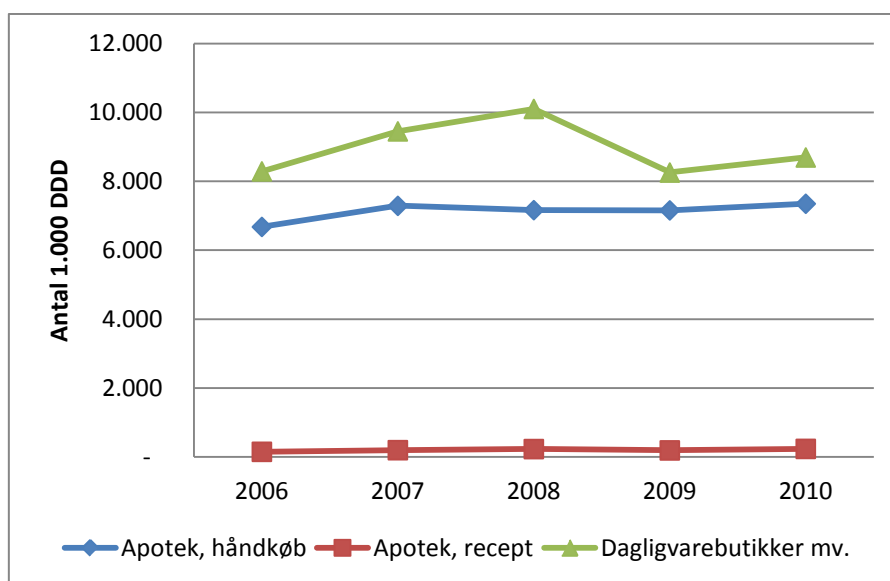
## Udvikling i salg af liberaliserede håndkøbslægemidler (opgjort i DDD<sup>ii</sup>)

I det følgende belyses udviklingen i de solgte mængder fordelt på de forskellige afsætningskanaler for hver af varegrupperne angivet i figur 2 (med undtagelse af gruppen "Andet"). For alle varegrupper er mængderne for lægemiddelstoffer opgjort i definerede døgndoser (DDD)<sup>iii</sup>.

### Antirygemidler

Det samlede salg af antirygemidler har været stigende fra før liberaliseringen i 2001. Fra 2006 til 2010 med knap 8 pct. Det er den eneste af de syv varegrupper, hvor dagligvarebutikker mv. har en større markedsandel end apotekerne. I 2010 blev ca. 53,4 pct. af antirygemidlerne solgt i dagligvarebutikker mv.

**Figur 3.** Udvikling i salget af antirygemidler i 1.000 DDD i perioden 2006 - 2010.

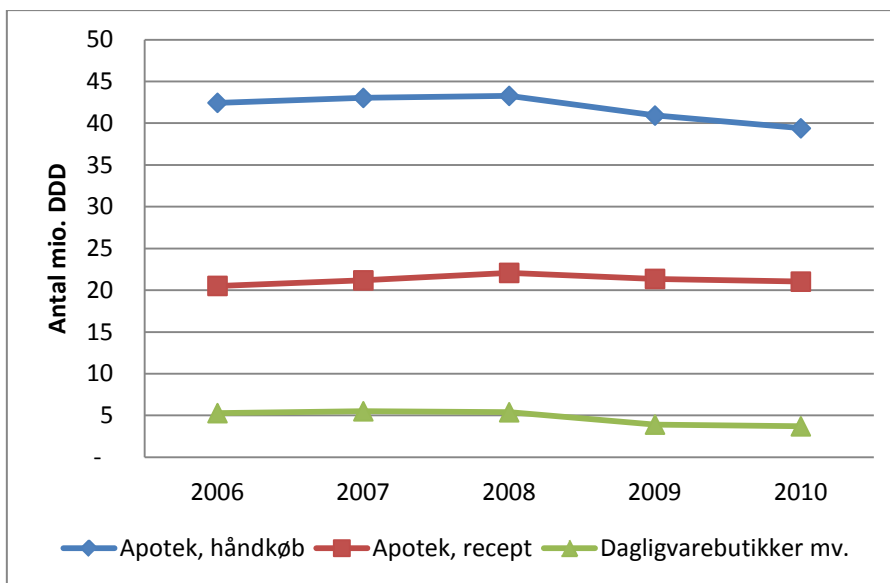


### Fordøjelsesmidler

Fordøjelsesmidler indeholder en bred vifte af liberaliserede håndkøbslægemidler. Blandt disse er midler til sygdomme i mundhule og tænder, afføringsmidler og tarmfloraregulerende midler.

Fra 2006 til 2010 faldt salget af fordøjelsesmidler med ca. 6 pct. Faldet er især drevet af afføringsmidler, der faldt med ca. 14 pct. og som i 2010 udgjorde ca. 63 pct. af det samlede salg af fordøjelsesmidler. I modsat retning trækker salget af midler mod mavesår, der firedoblede i samme periode, hvilket dog hovedsagligt skyldes mavesårsmidlet ranitidin, der i april 2007 overgik fra apoteksforbeholdt håndkøb til fri handel. Hvis salget af ranitidin, inden det overgik til fri handel, medregnes, steg mavesårsmidlerne kun med ca. 26,7 pct. og det samlede fald i salget af fordøjelsesmidler bliver på ca. 11,3 pct.

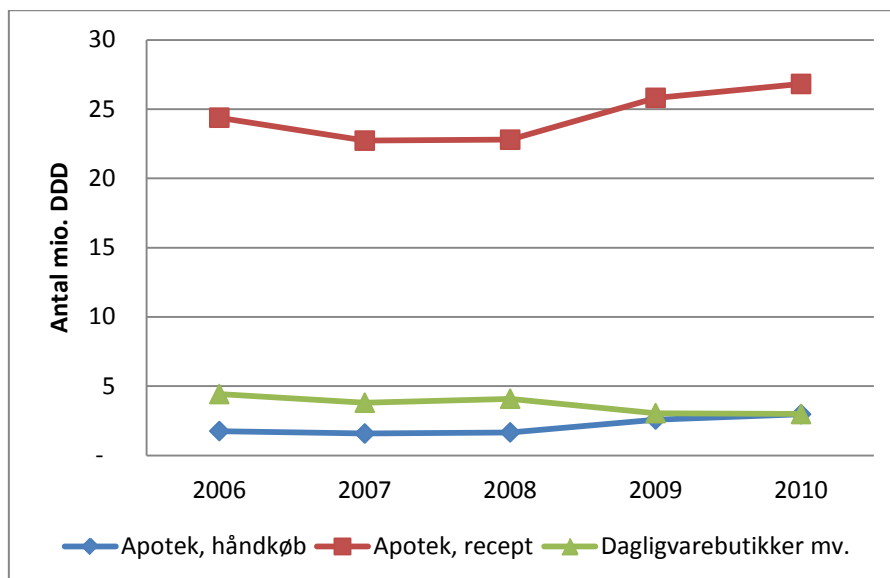
**Figur 4.** Udvikling i salget af fordøjelsesmidler i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.



### Glucosamin

Glucosamin benyttes til lindring af smerter i forbindelse med slidgigt. Der er generelt klausuleret tilskud til dette, hvilket er grunden til, at langt den overvejende del af salget er på recept. Medicintilskudsnævnet og Lægemiddelstyrelsen har imidlertid truffet beslutning om, at det generelt klausulerede tilskud skal bortfalde den 28. november 2011, hvilket formentlig vil bevirke et stort fald i receptsalget af glucosamin.

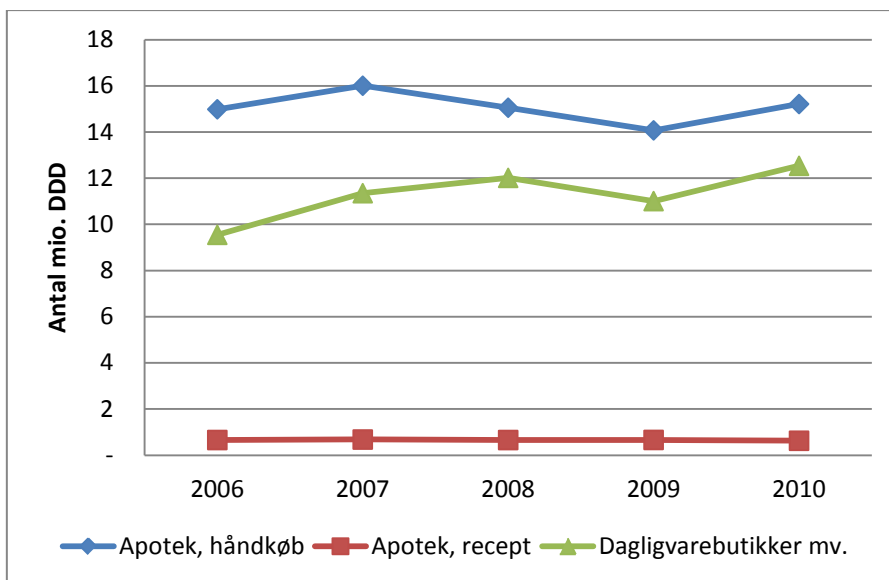
**Figur 5.** Udvikling i salget af glucosamin i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.



### Næsemidler

Siden liberaliseringen i 2001 har salget af næsemidler været nogenlunde konstant, men dagligvarebutikkernes markedsandel er steget. Således er stigningen i salget af næsemidler fra 2006 til 2010 på 12,6 pct. stort set udelukkende drevet af dagligvarebutikker mv. Deres markedsandel er, opgjort i DDD, steget fra knap 38 pct. i 2006 til ca. 44 pct. i 2010.

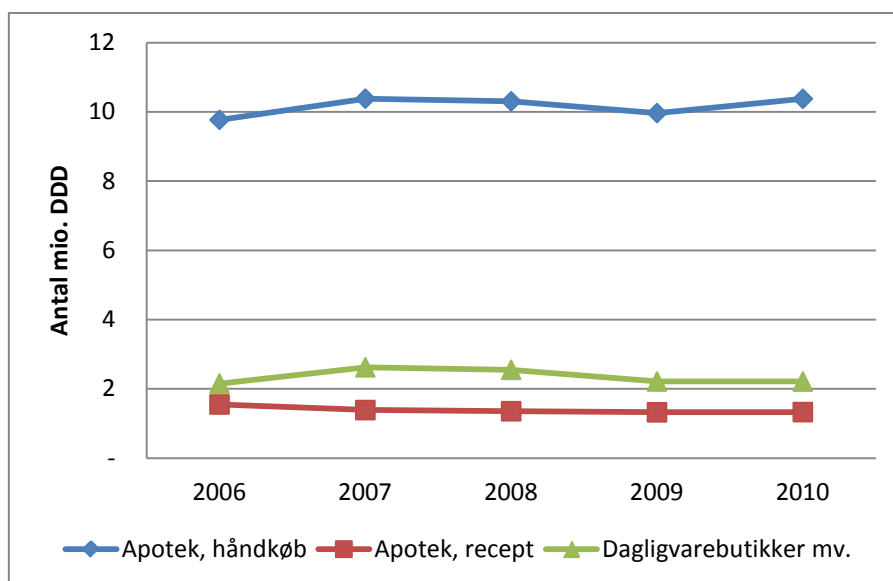
**Figur 6.** Udvikling i salget af næsemidler i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.



### Hals- og hostemidler

Det samlede salg af hals- og hostemidler har stort set holdt sig konstant i hele perioden. Langt den overvejende del af salget af både hals- og hostemidler sker på apotekerne.

**Figur 7.** Udvikling i salget af hals- og hostemidler i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.

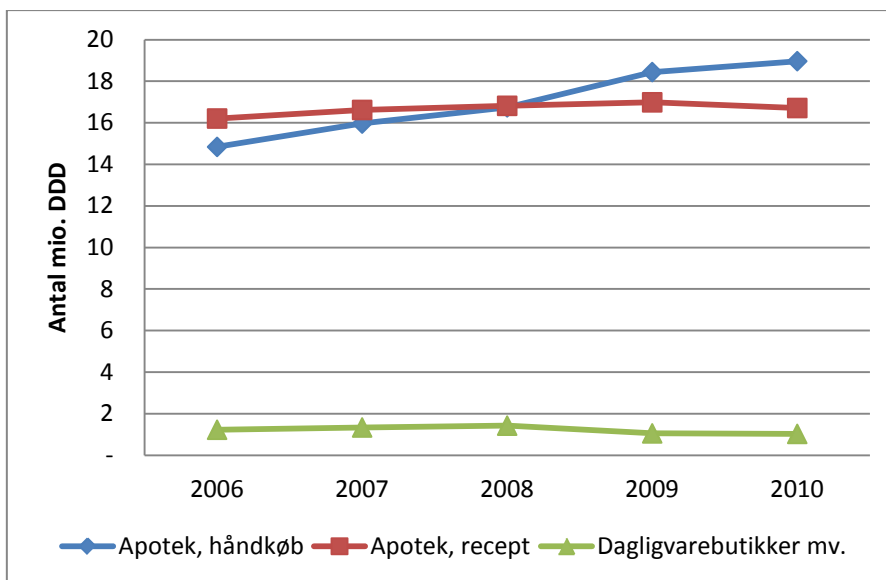


### Antihistaminer

Antihistaminer er hovedsagligt til allergiske reaktioner, men benyttes derudover til transportsyge. Salget af antihistaminer er siden liberaliseringen i 2001 steget, fra 2006 til 2010 med 13,7 pct., men da stort set al salg sker fra apotekerne, er det ikke en konsekvens af liberaliseringen.



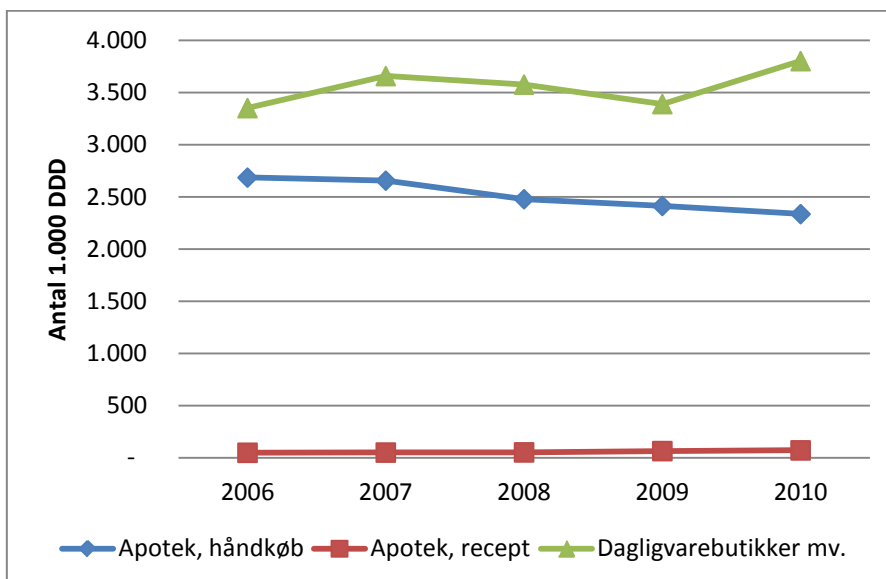
**Figur 8.** Udvikling i salget af antihistaminer i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.



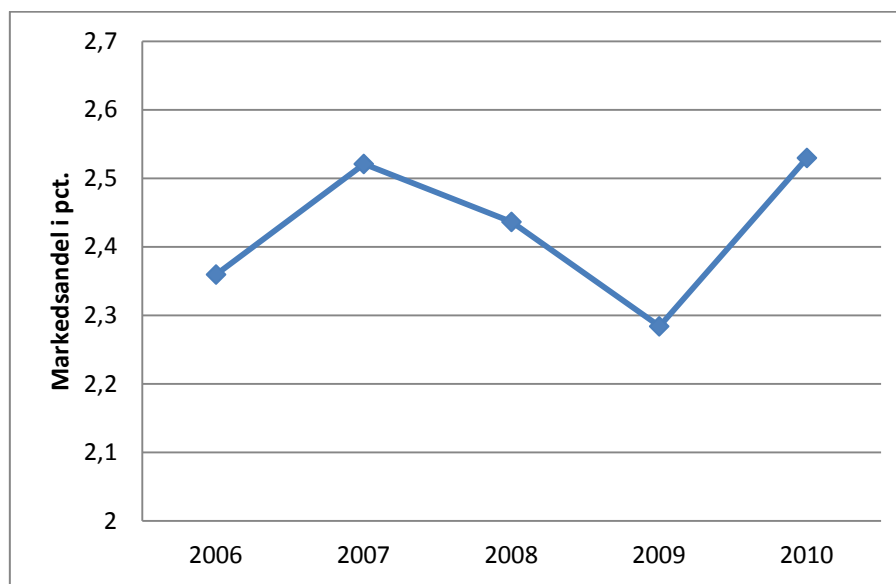
**Svage smertestillende midler, inkl. gigtmidler med svag styrke**

For de svage smertestillende midler er det kun pakninger på 10 styk, der er godkendt som liberaliserede håndkøbslægemidler. For gigtmidlet ibuprofen kun pakninger med styrken 200 mg. Ud af de svage smertestillende midler godkendt som liberaliserede håndkøbslægemidler, sker det meste salg fra dagligvarebutikker mv. (ca. 61 pct.). Hvis apoteksforbeholdte håndkøbslægemidler medregnes, har dagligvarebutikker mv. dog kun en markedsandel, opgjort i DDD, på ca. 2,5 pct. i 2010. Salget af svage smertestillende håndkøbslægemidler sker altså langt overvejende fra apotekerne.

**Figur 9.** Udvikling i salget af svage smertestillende midler, inkl. gigtmidler med svag styrke i mio. DDD i perioden 2006 - 2010.



**Figur 10.** Dagligvarebutikker mv.s markedsandel af svage smertestillende midler når apoteksforbeholdte pakninger medregnes.



---

## Varegrupper af liberaliserede håndkøbslægemidler

Varegrupper af de liberaliserede håndkøbslægemidler der belyses i rapporten. De angivne ATC-koder er fastsat af WHO og benyttes til klassifikation ud fra virkeområde og indholdsstof. Yderligere oplysninger om ATC-systemet fås på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside <http://laegemiddelstyrelsen.dk/da/topics/statistik,-priser-og-tilskud/statistik-og-analyser/statistik/atc-systemet-og-maengde-opgjort-i-ddd>.

### *Antirygemidler*

ATC-kode	Lægemiddel
N07BA01	Nikotin

### *Fordøjelsesmidler*

ATC-kode	Lægemiddel
A01A	Midler mod sygdomme i mundhule og tænder
A02A	Midler mod mavesyre
A02B	Midler mod mavesår
A03A	Midler mod funktionelle forstyrrelser i tarmkanalen
A06A	Afføringsmidler
A07B	Adsorptionsmidler til tarmen
A07D	Peristaltikhæmmende midler
A07F	Tarmfloraregulerende midler
A12A	Calcium

### *Glucosamin*

ATC-kode	Lægemiddel
M01AX05	Glucosamin mod slidgigt

### *Næsemidler*

ATC-kode	Lægemiddel
R01A	Næsemidler til lokalt brug

### *Hals- og hostemidler*

ATC-kode	Lægemiddel
R02A	Halsmidler
R05C	Slimløsnende midler

### *Antihistaminer*

ATC-kode	Lægemiddel
R06A	Antihistaminer til systemisk brug

**Svage smertestillende midler, inkl. gigtmidler med svag styrke**

ATC-kode	Lægemiddel
M01AE01	Ibuprofen med svag styrke (200 mg)
N02	Svage smertestillende midler

---

<sup>i</sup> Salg i kr.: Udsalgspris inkl. eventuelt recepturgebyr.

<sup>ii</sup> DDD: Definerede døgndoser er fastsat af WHO ud fra en antaget gennemsnitsdosis per døgn for en voksen person. Ikke alle lægemidler har fastsat en DDD.

<sup>iii</sup> Undtagelse: Stoffet natriumfluorid, der tilhører varegruppen fordøjelsesmidler, er ikke opgjort i DDD og tæller derfor ikke med i opgørelsen over udviklingen i salget af fordøjelsesmidler. I 2010 udgjorde salget af natriumfluorid 1,6 pct. af det samlede salg af fordøjelsesmidler, opgjort i kr.